

Vuosikertomus

2024

Hyväksytty hallituksen kokouksessa 10.3.2025
Kevätkokous 2025

Toimintakertomus 2024

Sisällys

Yleistä toimintavuodesta 2024	1
Vaikutamme yhteiskuntaan	3
Vaikuttava ja vahva omaishoitoyhteisö	10
Vaalimme omaishoitajien hyvinvointia	15
Hallinto ja henkilöstö	20
Talous	21
Liite: Luottamushenkilöt ja henkilöstö	22

Yleistä toimintavuodesta 2024

Omaishoitajaliitto puolustaa omaishoitajien asemaa ja edistää omaishoitajien hyvinvointia yhteistyössä omaishoitajayhdistysten kanssa. Toimimme niin yksilö-, yhteisö- kuin yhteiskuntatasolla.

Kohtaamme ja autamme yksittäisiä omaishoitajia ja läheishoivaajia. Edistämme omaishoitajien hyvinvointia myös välillisesti asiantuntijatyössä, jota teemme omaishoitajia kohtaavien ammattilaisten kanssa. Vaikutamme yleiseen asenneilmapiiriin sekä lisäämme tietoa ja tietoisuutta läheis- ja omaishoidosta.

Tuemme omaishoitajayhdistyksiä omaishoitajien hyvinvoinnin edistämistyössään kunnissa ja hyvinvointialueilla. Omaishoitajayhdistystemme tukitoiminta perustuu vertaistukeen. Edistämme kansalais- ja vapaaehtoistoimintaa. Jäsenyhdistykset ja liitto luovat läheis- ja omaishoitajille mahdollisuuksia vaikuttaa omassa asiassaan osana demokraattista yhteiskuntaa.

Vaikutamme omaishoidon kysymyksissä niin kansallisesti kuin EU-tasolla. Toimintamme ulottuu useille yhteiskuntapolitiikan aloille, kuten sosiaali- ja terveydenhuoltoon, työmarkkinoihin sekä koulu- ja opetustoimeen.

Jäsenyhdistyksissämme oli vuoden 2024 lopussa lähes 11 300 jäsentä, runsaat 1 300 vapaaehtoista ja noin 100 työntekijää. Liitolla oli 1 633 tukijäsentä. Liittoon kuului 58 alueellista omaishoitajayhdistystä sekä kaksi valtakunnallisesti toimivaa yhdistystä Omaisen edelleen ja Lasten omaishoitajat. Jäsenyhdistysten luottamushenkilöt, muut vapaaehtoistoimijat, jäsenet ja työntekijät yhdessä liiton hallituksen ja toimihenkilöiden kanssa muodostavat omaishoitoyhteisön.

Omaishoitoyhteisö on omaishoidon kehittäjä ja asiantuntija sekä läheis- ja omaishoitajien edunvalvoja. Tarjoamme asiantuntemustamme omaishoidosta päättäjille ja viranomaisille sekä alan muille toimijoille. Otamme tarvittaessa tiukasti kantaa, mutta omaishoitoyhteisönä meillä on periaatteena toimia rakentavassa yhteistyössä kansallisen tason, hyvinvointialueiden ja kuntien päättäjien sekä viranomaisten kanssa.

Haluamme edistää omaishoitoa, mutta läheis- ja omaishoitajille kohtuullisin ehdoin ja painottamalla läheis- ja omaishoitajien oikeutta omiin valintoihinsa.

Tuleva näkymä

Petteri Orpon hallituksen sosiaaliturvan leikkaukset vaativat jatkossakin omaishoitoyhteisöltämme neuvontaa ja vaikuttamistyötä. Hyvinvointialueiden säästöt – erityisesti omaishoidon edellytysten ylläpitäminen ja kehittäminen ikääntyneiden määrän kasvaessa – edellyttävät liitolta ja omaishoitajayhdistyksiltä valpasta edunvalvontaa sekä entistä strategisempaa ajattelua omaishoidon kehittämisessä osana hoivan kokonaisuutta.

Valitettavasti Orpon hallituksen aikaistamat järjestöjen avustusleikkaukset iskevät osaltaan myös liiton talouteen jo vuonna 2025, koska yleisavustusta leikattiin 15 prosenttia. Joudumme varautumaan liitossa mahdollisiin uusien leikkausten aiheuttamaan sopeuttamiseen myös vuosina 2026 ja 2027, elleimme löydä uusia tulorahoituslähteitä. Vapaaehtoistoiminta nousee aiempaa suurempaan merkitykseen, kun omaishoitoyhteisön työntekijäresurssi vähenee. Lisäksi liiton on tuettava myös jäsenyhdistyksiä niiden varautumisessa mahdolliseen valtionavustusrahoituksen vähentymiseen.

Rahkeet riittämään -työikäisten hanke ei saanut avustusta enää vuodelle 2025, mutta työikäisten omaishoitajien vaikuttamis- ja tukitoiminta nivoutuu jatkossa liiton perustyöhön.

Hieno saavutus on, että uusi *Mun vuoro auttaa* - ikääntyneiden puoliso-omaishoitajien tukihankkeemme sai rahoituksen vuosille 2025–2027 osana STEAn laajempaa *Ikävoimaa*-avustusohjelmaa.

Toimintavuosi 2024 loi poikkeuksellisen synkkiä näkymiä omaishoitajille ja omaishoitoyhteisölle monin tavoin. Väestön vanhenemisen myötä työllemme liitossa ja jäsenyhdistyksissä on kuitenkin kysyntää enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Omaishoitoyhteisössämme on osaamista, yhteishenkeä ja tahtoa vastata läheis- ja omaishoitajien tarpeisiin.

Vaikutamme yhteiskuntaan

Vaikuttamistyömme päätehtävänä on edistää ja puolustaa omaishoitajien asemaa sekä vahvistaa heidän ääntään yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Vaikutamme pitkäjänteisesti ja strategisesti lainsäädäntöön, mutta reagoimme myös lyhyemmällä varoitussajalla tapahtuviin muutoksiin lainsäädännön toimeenpanossa. Edistämme omaishoito-äkökulman huomioon ottamista lainsäädännön ja budjettiratkaisujen vaikutusarvioinneissa.

Vaikuttamistyössämme keskeistä on ajantasaisen tilannekuvan ylläpitäminen ja epäkohtiin puuttuminen. Liiton asiantuntijat seuraavat lainsäädäntöhankkeiden etenemistä ja edistävät palveluiden saatavuutta ja laatua yhteistyössä omaishoitajayhdistysten, työryhmien, sidosryhmien ja tutkimusyhteisöjen kanssa.

Toimintavuoden painopisteitä vaikuttamisessa olivat omaishoitajien äänen vahvistaminen, lainsäädäntövaikuttaminen sekä työikäisten omaishoitajien parempi huomioon ottaminen sosiaaliturva- ja palvelujärjestelmässämme. Lisäksi pyrimme vaikuttamaan jäsenyhdistystemme toimintaedellytysten turvaamiseen.

Aktiivista lainsäädäntövaikuttamista

Vaikutimme läheis- ja omaishoitajien palveluiden saatavuuteen, saavutettavuuteen ja laatuun. Nostimme esille palvelujen karsimisesta ja alibudjetoinnista aiheutuvia seurauksia. Lisäksi vaikutimme erityisesti työikäisten ja haavoittuvassa asemassa olevien läheis- ja omaishoitajien sosiaaliturvan kehittämiseen.

Vuonna 2024 laadimme 21 kannanottoa ja lausuntoa, mukaan lukien kolme sosiaali- ja terveysvaliokuntaan pyydettyä asiantuntijalausuntoa. Yhdestä lausunnosta oli lisäksi suullinen kuuleminen valiokunnassa. Lausunnoissaan liitto otti kantaa muun muassa vanhuspalvelujen hoitajamitoitukseen, vanhusasiavaltuutetun kertomukseen, kuntoutusetuusmuutoksiin ja oikeudesta sosiaaliturvaan. Liitto osallistui myös kuulemistilaisuuteen kansallisen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman 2024–2027 valmistelusta.

Keskustelimme hallitusohjelman omaishoidon kehittämistä koskevista kirjauksista sosiaali- ja terveysministeriön sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) omaishoidon kehittämisestä vastaavien asiantuntijoiden kanssa. Seurasimme lisäksi esimerkiksi vammais- ja vanhuspalvelulain lainsäädännön kehitystä.

Pitkän ajan vaikuttamistyön kohteita olivat sosiaaliturvauudistus, leikkausten vaikutukset sosiaaliturvaan sekä itsemääräämisoikeutta ja asiakkaan oikeuksia koskeva lainsäädäntö (ns. IMO-lainsäädäntö).

Omaishoitajien kokemusten hyödyntäminen

Teimme keväällä 2024 Omaishoitajakyselyn, johon tuli 1 929 vastausta eri puolilta Suomea kaikilta hyvinvointialueilta. Vastaajista noin 3/4 oli sopimusomaishoitajia. Lokakuussa julkaistuja tuloksia

sekä muuta läheis- ja omaishoitajien kokemustietoa käytettiin vaikuttamistyössä monin tavoin. Useat sidosryhmämme ovat toistuvasti viitanneet Omaishoitajakyselyn tuloksiin.

Hyödynsimme edelleen omaishoitajayhdistyksille vuonna 2023 tehdyn kyselyn tuloksia, joissa arvioitiin omaishoitajille ja heidän hoidettavilleen suunnattujen palveluiden saatavuutta ja laatua hyvinvointialueilla.

Käytimme molempien kyselyiden tuloksia hyvinvointialueilla vaikuttamiseen sekä valtakunnallisesti erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, työelämään ja sosiaaliturvaan liittyvässä vaikuttamistyössä. Kyselyillä saimme tietoa ruohonjuuritasolta suoraan omaishoitajilta ja heidän kanssaan toimivilta jäsenyhdistyksiltämme. Saatu tieto palveluiden peittävydestä ja toimivuudesta täydensi viranomaisten, kuten THL:n tuottamaa tilannekuvaa omaishoidosta. Juridista ja muuta apua jäsenyhdistysten vaikuttamistyöhön annettiin matalalla kynnyksellä.

EU-tasolla pidimme erityisesti työikäisten omaishoitajien asiaa esillä, muun muassa EU-parlamenttivaaliteemoissamme. Keskeinen yhteistyökumppani oli edelleen eurooppalaisten omaishoitajajärjestöjen Eurocarers-verkosto, jonka hallituksessa sekä vaikuttamisen ja tutkimuksen työryhmissä liitto toimi aktiivisesti. Teimme myös tiivistä yhteistyötä pohjoismaisten sisarjärjestöjen kanssa.

Yhteistyö julkishallinnon toimielimissä sekä verkostoissa ja työryhmissä

Omaishoitajien laaja kirjo ja moninaiset vaikutukset eri elämänalueille heijastuvat verkosto- ja sidosryhmätyöskentelyssämme. Omaishoitajaliitto on sitoutunut avoimeen ja myönteiseen yhteistyöhön edistääkseen omaishoitajien yhdenvertaisuutta ja oikeuksia eri alueilla.

Liitto jatkoi STM:n itsemääräämisoikeushankkeen (IMO) seurantaryhmässä. Liitto oli jäsen THL:n Turvallisesti kaiken ikää, 2021–2030 Omaiset ja läheiset -seurantatyöryhmässä. Teimme myös yhteistyötä Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen kanssa.

Vanhusoikeudellisia asioita seurasimme ja edistimme muun muassa seuraavissa toimielimissä, työryhmissä ja verkostoissa: STM:n Vanhus- ja eläkeasioiden neuvottelukunnassa ja STM:n poikkihallinnollisessa järjestötyöryhmässä, Vanhusoikeuden asiantuntijoiden Vaasi-verkostossa, Ihmisoikeusvaltuuskunnan iäkkäiden henkilöiden oikeuksien jaostossa sekä Suomen sosiaalioikeudellisen seuran vanhusoikeusseminaareissa.

Vammaisoikeudellista kehitystä seurasimme ja edistimme Ihmisoikeusvaltuuskunnan Vammaisten ihmisoikeuskomitea VIOK:ssa sekä yhteistyössä Vammaisfoorumin jäsenjärjestöjen kanssa.

Jatkoimme SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n Potilas- ja kansanterveysjärjestöjen verkosto POTKA:ssa, joka keskittyy pitkäaikaissairaiden ja terveystalouden kysymyksiin. SOSTEn kautta Omaishoitajaliitolla on myös edustus vakuutuslääkäreiden toiminnan kehittämisen neuvottelukunnassa. SOSTEn juristiverkostoa hyödynnettiin ajankohtaisten tietojen vaihtamiseen esimerkiksi järjestöjä koskevasta sääntelystä.

Jatkoimme myös EAPN-FIN – Suomen köyhyyden vastaisessa verkostossa ja sen terveys- ja köyhyystyöryhmässä, missä tehtiin kannanotto asiakasmaksujen huojentamiskäytännöistä ja standardisoitu lomake, jonka avulla henkilö voi anoa asiakasmaksujen alentamista tai perimättä jättämistä.

Vakiintuneiden työryhmien ja verkostojen lisäksi liitto hyödynsi vaikuttamistyössään pienempiä asiantuntijaryhmiä, kuten monimuotoisten perheiden verkostoa ja eduskunnan nepsy-verkostoa.

Vaikuttamisen lukuja	
Toiminto	Määrä
Kannanotot ja lausunnot yhteensä	21
Asiantuntijalausunnot eduskunnalle	3 kirjallista asiantuntijalausuntoa, ml. 1 kuuleminen
Verkostot ja työryhmät	12
Yhteydenpito ministeriöihin ja kansanedustajiin	54* *(avoimuusrekisteri 1.4-31.12.2024)
Kirjoituksia ja haastatteluja mediassa	40

Taulukko 1. Vaikuttamisen lukuja 2024.

Viestintä vaikuttamisen välineenä

Omaishoitajaliitto lähetti tiedotusvälineille 18 tiedotetta. Tiedotteissa käsitelimme esimerkiksi Omaishoitajakyselyn tuloksia, ansiotyön ja läheisen hoivan yhdistämisen vaikeuksia, järjestöavustusten leikkausten vaikutuksia ja läheistään saattohoitavien omaisten heikkoa asemaa. Omaishoito kiinnosti yleisöä entistä enemmän. Omaishoitajaliiton edustajat esiintyivät mediassa vuoden mittaan 40 kertaa.

Lähellä-lehti ilmestyi neljä kertaa. Lehden painosmäärä oli 15 000–16 000 kappaletta/numero. Lehtiä painettiin toimintavuotena yhteensä 62 000 kappaletta. Yhdistysten jäsenten, kannatusjäsenten ja Omaishoitajaliiton tukijäsenten ohella lehteä lähetään muun muassa kansallisen tason päättäjille. Myös jäsenyhdistykset saivat Lähellä-lehteä jaettavakseen.

Jokaisessa Lähellä-lehden numerossa käsiteltiin kahta pääteemaa useasta näkökulmasta:

1. omainen hoitajana, palautuminen
2. kun omaishoito päättyy, hyvinvointia luonnosta
3. sosiaaliturva ja palvelut, etäomaishoito
4. vaikuttava omaishoitoyhteisö, mielen voimavarat

Lisäksi lehti kertoi muun muassa omaishoidon ajankohtaisista asioista, jäsenyhdistysten toiminnasta ja vertaistuesta. Lehti julkaistiin sekä painettuna että sähköisenä versiona.

Omaishoitajien parissa työskenteleville ammattilaisille julkaistiin neljästi ajankohtaista omaishoitoasiasia sisältävä Omaishoitotiedote. Vastaanottajia sähköpostilistalla oli vuoden 2024 lopulla runsaat 2000.

Verkkosivut kiinnostivat

Omaishoitajaliitto ylläpitää www.omaishoitajat.fi-verkkosivuja, joilla on monipuolista omaishoitajien arkea tukevaa tietoa. Sivustolla on yhteystiedot kaikista jäsenyhdistyksistämme.

Toimintavuonna omaishoitajat.fi-sivuilla käytiin 282 000 kertaa. Suosituimmat sivut olivat Omaishoidon tuen hakeminen ja sopimus (28 000 kertaa) ja Omaishoidon tuki (24 000). Liiton käyttämät sosiaalisen median kanavat olivat Facebook, Instagram, LinkedIn ja YouTube. Twitteristä luovuimme vuoden 2024 alussa.

Lisäsimme monipuolista sometusta omaishoidon ajankohtaisista aiheista. Varsinkin Facebook saavutti omaishoitoyhteisön suosion. Facebookissa käydään vilkasta keskustelua ja jaetaan vertaistukea päivittäin. Ammattilaisille suunnatun LinkedInin suosio oli vielä vaatimatonta (382 seuraajaa), mutta kasvu prosentuaalisesti suurta, sillä se yli tuplasi seuraajat edellisvuodesta. Facebook-tilillä oli 6 400 seuraajaa, Instagramissa 2 568 ja LinkedInissä 384. YouTube-kanavalla oli 12 278 katselukertaa. Julkaisimme YouTubessa muun muassa *Omaishoitoyhteisö lähelläsi ja tukenasi* – videon Napapiirin omaishoitajat ry:n kanssa (62 katselua), joka tekstitettiin ja esitettiin myös kansainväliselle omaishoitoyhteisölle.

Henkilökunta julkaisi 16 blogia. Niiden rinnalle perustettiin omaishoitajille oma kanava *Omaishoitajan ääni* -blogi, jossa julkaistiin kymmenen blogia. Niissä läheis- tai omaishoitajat kirjoittivat omaishoidosta omien kokemustensa pohjalta. Julkaisimme tekstit verkkosivuillamme ja liiton somekanavilla. Jatkamme molempien blogien julkaisua. Suunnitelmasta löytää mediavaikuttajia omaishoitoyhteisöömme luovuttiin resurssien vähentymisen vuoksi.

Viestinnän tuotoksia ja tunnuslukuja	
Painettu materiaali liiton ja yhdistysten käyttöön	Painosmäärä
Lähellä-lehti. Painos 15 000–16 000 / numero	4 nroa yht. 62 000
Sähköinen viestintä (vuoden 2023 luvut suluissa)	Tunnuslukuja
www.omaishoitajat.fi -sivuilla käynnit	282 000 (112 789)
www.omaishoitajat.fi -sivuilla kävijät	74 522
Facebook-seuraajat	6 400 (5 106)
Instagram-seuraajat	2 568 (2 269)
LinkedIn-seuraajat	384 (176)
YouTube-katselukerrat	12 278 (15 415)
Tiedotteet ammattilaisille ja medialle	Määrä
Omaishoitotiedote, tiedotteet STT:n kautta, muut tiedotteet medioille	22

Taulukko 2. Viestinnän tuotoksia ja tunnuslukuja 2024.

Rahkeet riittämään – työikäiset läheishoivaajat

Vuosina 2020–2024 toteutetulla työikäisten läheishoivaajien *Rahkeet riittämään* -hankkeella oli viimeinen toimintavuosi. Työikäisten läheishoivaajien teema nousi edelleen toimintavuonna yhteiskunnalliseen keskusteluun, ja heidän tarpeensa huomioitiin entistä paremmin päätöksenteossa.

Vaikutimme työntekijän saattohoitovapaata koskevan lakialoitteen sisällön valmisteluun. Olimme mukana järjestämässä eduskunnan Pikkuparlamentissa *Omaisten oikeudet saattohoidossa* -aloitusseminaaria, johon osallistui muun muassa työ- ja elinkeinoministeri sekä liiton hankkimia pohjoismaisia asiantuntijoita. Aloitteen on tarkoitus edetä eduskuntaan kevätkaudella 2025.

Toimme työikäisten hoivaajien asiaa esille useissa liiton lausunnoissa, kuten työttömyysturvan ja vammaispalvelulain uudistamisessa sekä hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa. Lähetimme myös kannanoton sosiaaliturvakomitealle työikäisten kasvavista hoivavastuista ja esitimme ratkaisuvaihtoehtoja heidän sosiaali- ja eläketurvansa parantamiseksi hoivavastuiden aiheuttamien työkatkosten varalta.

Nostimme esiin tarpeen parantaa työmarkkinoiden toimivuutta sekä esitimme lakimuutoksia työikäisten hoivaajien tukemiseksi. Veimme viestiä työmarkkinajärjestöjen edustajille, viranomaisille ja poliittisille päättäjille.

Tietopohjaa vaikuttamiseen

Osana Omaishoitajakyselyä selvitimme yli tuhannen työikäisen hoivaajan kokemuksia palveluiden ja tuen riittävydestä sekä omaishoidon vaikutuksista työssäkäyntiin ja toimeentuloon. Selvitys toimi herätteenä yhteiskunnalliselle keskustelulle.

Kartoitimme työmarkkinajärjestöiltä, miten 164 yleissitovassa alakohtaisessa työehtosopimuksessa on määritelty palkallinen tilapäinen hoitovapaa. Toimitimme selvityksen työnantaja- ja työntekijäjärjestöille ja kannustimme niitä lisäämään palkallisen lyhyen hoitovapaan mahdollisuutta. Työmarkkinajärjestöillä on valtaa vaikuttaa siihen, miten työn ja hoivan yhteensovittaminen eri toimialoilla edistyy.

Teetimme Taloustutkimuksella selvityksen yritysten suhtautumisesta hoivasta johtuviin poissaoloihin. Kyselyyn vastasi 603 pk-yrityksen johtoon kuuluvaa henkilöä. Yritysten suhtautuminen työntekijän työajan käyttöön – ns. omaishoitovapaaseen – on myönteisempää verrattuna vuoden 2021 vastaavan selvityksen tuloksiin. Valtaosa vastanneista kannattaa edelleen myös Kela-korvauksen kaltaista mallia, mikä kompensoisi työntekijän läheisen hoivasta johtuvia ansiotulomenetyksiä.

Kampanjointi somessa

Kampanjoimme sosiaalisessa mediassa *“Kun yksi tekee kahta työtä – ansiotyötä ja läheisen hoivaa”* -teemalla, joka tavoitti yli 100 000 henkilöä. Lisäksi videoilla ja ulostuloilla mediassa nostimme esiin työikäisten läheishoivaajien, työyhteisöjen sekä heitä auttavien tahojen kohtaamia haasteita ja ratkaisuja osaksi yhteiskunnallista keskustelua.

Asiantuntijayhteistyö

Teimme asiantuntijayhteistyötä useiden julkishallinnon toimijoiden kanssa, kuten Eläketurvakeskus, Kela, Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos sekä järjestöjen kanssa, kuten Muistiliitto, erityislapsiperheiden Pähkinänsärkijät-verkosto, Suomen sosiaalioikeudellinen seura, Syöpäjärjestöt, työmarkkinajärjestöt, Työterveyshoitajaliitto ja Väestöliitto. Konsultoimme työelämäkysymyksissä myös hyvinvointialueen toimijoita.

Rahkeet riittämään -hankkeen toimintojen osallistujamääriä	
Toiminto	Osallistujat
Seminaarit: Saattohoitovapaa, Köyhyysseminaari	185
Yhteistyötapaamiset	47

Taulukko 3. Rahkeet riittämään -hankkeen toimintojen osallistujamääriä 2024.

Omaishoitoyhteisön toimintaedellytysten turvaaminen

Orpon hallitus linjasi ja aikaisti huhtikuussa 2024 sosiaali- ja terveysjärjestöjen valtionavustuseikkauksia jo vuodelle 2025. Seurasimme aktiivisesti järjestöjen rahoituslinjauksien kehitystä muun muassa vastaamalla selvityshenkilö Mika Pyykön kyselyihin ja osallistumalla selvitystä koskeviin tilaisuuksiin. Toimimme esiin omaishoitoyhteisön toiminnan tuloksia ja vaikutuksia sekä avustusten merkityksen omaishoitajien tukemisessa jäsenyhdistyksissämme.

Teimme tiivistä yhteistyötä jäsenyhdistystemme kanssa ja valmistauduimme yhdessä omaishoitoyhteisönä rahoitusympäristön muutoksiin. Pyrimme lisäksi löytämään uusia rahoituslähteitä. Otimme kantaa paitsi järjestörahoitukseen myös järjestöjä koskeviin hallinnollisiin velvoitteisiin, muun muassa STEA-raportointiin ja avoimuusrekisteriä koskeviin viranomaisohjeisiin.

Hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyö järjestöjen kanssa haki vuonna 2024 vielä muotoaan, mutta yhteistyö tiivistyi. Kireässä julkisessa taloustilanteessa yhdistysten saama rahoitus hyvinvointialueilta ja kunnista on uhattuna. Autoimme yhdistyksiä tekemään näkyväksi toimintansa tuloksia ja merkitystä omaishoitajien hyvinvoinnin edistämisessä.

Omaishoitoyhteisöllämme on merkitystä demokraattisen yhteiskunnan ylläpitämisessä, omaishoitajien äänen esiin nostajana. Korostamme, että omaishoitoyhteisömme autonomia ja sen jäsenten kansalaisvaikuttaminen turvataan. Omaishoitoyhteisömme riippumattomuuden näkökulmasta on hyvä, että pitkällä aikavälillä liitto ja omaishoitajayhdistykset saisivat rahoitusta entistä useammasta lähteestä, kuten julkisilta ja muilta tahoilta myös EU-hankeavustuksina. Kerromme myös yrityksille ja yksityishenkilöille mahdollisuudesta lahjoittaa omaishoitoyhteisön tekemän työn tukemiseksi.

Vaikuttava ja vahva omaishoitoyhteisö

Omaishoitajaliitto tuo esiin omaishoidon moninaisuutta ja välittää omaishoitajien näkemyksiä ja tarpeita hyvinvointialueille ja kunnille yhteistyössä omaishoitajayhdistysten kanssa. Omaishoitoyhteisömme kautta viesti kulkee myös valtakunnan päättäjille.

Edistämme kansalais- ja vapaaehtoistoimintaa ja kehitämme työvälineitä omaishoitajien auttamiseksi omaishoitajayhdistyksissämme.

Omaishoitoyhteisömme vahvistamisessa painotamme vaikuttamistyötä hyvinvointialueilla ja kunnissa sekä omaishoitajayhdistysten kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan kehittämistä.

Vaikuttamistoiminta hyvinvointialueilla ja kunnissa

Vaikuttamistoimintamme kärkiteemana hyvinvointialueilla oli läheis- ja omaishoidon saaminen osaksi hoivan kokonaisuutta. Koulutimme jäsenyhdistystemme väkeä, ja kannustimme heitä pitämään yhteyttä ja vaikuttamaan hyvinvointialueiden ja kuntien päättäjiin sekä virkailijoihin. Lisäksi levitimme omaishoidon tukemisen hyviä käytäntöjä.

Edistimme jäsenyhdistystemme pääsyä hyvinvointialueiden omaishoidon kehittämistyöryhmiin. Omaishoidon kehittämis- ja vaikuttamistyöryhmiä toimi jo 20 hyvinvointialueella ja Helsingissä. Niistä 13:ssa oli mukana hyvinvointialueen viranhaltijoita. Työskentelyssä painottui erityisesti omaishoidon toimintaohjeiden ja palvelujen sekä palveluprosessien kehittäminen.

Teimme yhdeksän kannanottoa hyvinvointialueille yhdessä alueen jäsenyhdistysten kanssa. Muutama kannanotto johti toivottuun tulokseen, eikä omaishoidon tuen määrärahoja kiristetty tai palkkiotasoa tai muita ehtoja heikennetty. Vaikka kaikki kannanotot eivät johtaneet muutokseen, oli tärkeää, että teimme näkyväksi päätösten ja suunnitelmien vaikutuksia.

Teimme yhteistyötä omaishoitajayhdistysten kanssa kommentoimalla omaishoidon toimintaohjeita ja tukilinjauksia 12 alueella yhteensä 17 kertaa. Vaikutimme muun muassa vapaan järjestämiseen ja lasten omaishoidon tuen kriteereihin omaishoidolle myönteiseen suuntaan.

Liitto julkaisi *”Jotta omaishoito onnistuu – Omaishoidon edellytykset hyvinvointialueilla”* -oppaan. Se käsittelee omaishoidon keskeisiä osa-alueita, kuten tiedon, tuen ja palveluiden merkitystä sekä omaishoitajan hyvinvoinnin edistämistä. Opas tarjoaa konkreettisia työkaluja omaishoidon strategiseen suunnitteluun ja kehittämistyöhön.

Päivitimme vuonna 2023 tehdyn omaishoidon palvelujen saatavuutta ja laatua hyvinvointialueilla koskevan jäsenyhdistyskyselyn.

Järjestimme hyvinvointialueiden aluevaltuutetuille kaksi webinaaria, joissa välitimme omaishoidon ajankohtaisinta tietoa, kerroimme tekemiemme Omaishoitajakyselyn ja tilannekyselyjen tuloksista

sekä esittelimme omaishoidon hyviä käytäntöjä. Webinaareihin osallistui yhteensä 66 aluevaltuutettua.

Ilman sopimusta toimivien läheis- ja omaishoitajien osallisuus- ja tukitoimintaa kytkimme vahvemmin kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön. Autoimme jäsenyhdistyksiämme hakemaan terveyden edistämisen määrärahaa hyvinvointialueiden kumppaneina omaishoitajien toimintakyvyn ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Alueellinen vaikuttamis- ja verkostotyö			
Toiminto	Ryhmiä	Tilaisuuksia	Osallistujat
Omaishoidon vaikuttamistyöryhmät, hv-alueet ja Helsinki	21	40	564
Verkostotyö, tukiryhmät ja työkokoukset	36	74	821
Yhteistyötilaisuudet	-	16	752

Taulukko 4. Alueellinen vaikuttamis- ja verkostotyö 2024.

Liiton arviointikyselyssä (N=111) yli 4/5 oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä, että liiton tuki edisti yhdistyksen edunvalvontaa (koulutukset, ohjaus alueellisessa vaikuttamisessa). Vähemmän kuin kymmenesosa vastaajista oli jokseenkin eri mieltä.

Liiton tilastokyselyssä (N=44) lähes 9/10 yhdistyksestä arvioi saaneensa lisättyä omaishoidon näkyvyyttä alueellaan. Lisäksi lähes 9/10 yhdistyksestä arvioi edistäneensä omaishoitajien asemaa alueellaan jonkin verran tai hyvin.

Jäsenyhdistystemme toiminnan edistäminen

Valtakunnallisissa järjestökoulutuksissa yhdistykset verkostoituivat omaishoitoyhteisön vahvistamiseksi. Yhdessä opittiin vastaamaan ajankohtaisiin omaishoidon ja yhdistystoiminnan haasteisiin. Koulutustemme teemoina olivat vaikuttaminen, omaishoitoyhteisömme vetovoimaisuuden lisääminen, vapaaehtois- ja kokemustoiminnan kehittäminen sekä jäsensuhteen ylläpidon ajanmukaistaminen.

Yhdistysten työntekijöiden Tammipäiville Mikkelissä osallistui 24 työntekijää. Ohjelmassa tutustuttiin Etelä-Savon hyvinvointialueen toimintaan ja jaettiin kokemuksia kehittämistyöstä. Osallistujat arvioivat Tammipäivät itselleen hyödyllisiksi: Lähes 4/5 koki koulutuksen lisänneen keinojaan tai osaamistaan vaikuttamistyössä (N=18).

”Sosiaalioikeuden osuuden case-tehtävä oli mielenkiintoinen. Lakiasiat ovat usein monimutkaisia ja tällaiset esimerkit valottavat näitä usein kinkkisiäkin asioita hyvin.”

Jäsenjärjestöjen hallituspäivä järjestettiin tammikuussa verkossa. Hallitustoimijat ovat vapaaehtoisia ja joka vuosi heistä osa vaihtuu, joten tukea ja vertaisuutta kaivataan. Noin puolet 51 osallistujasta koki päivän tiedollisen sisällön tärkeäksi, osalle se oli tuttua.

”Vertaisten kokemuksia on tärkeä kuulla ja miettiä omaa toimintaa siihen nähden.”

Liiton järjestöpäivät ja syyskokous kokosivat yhdistysedustajat kaksipäiväiseen tapahtumaan lokakuussa Helsinkiin. Järjestöpäivillä on suuri merkitys omaishoitoyhteisön yhteishengen tiivistämisessä. Päivillä saimme tietoa Omaishoitajakyselyn tuloksista, omaishoidon kansallisesta kehittämisestä hyvinvointialueilla ja vapaaehtoistoiminnan hyvistä malleista omaishoidossa. Järjestöpäiville osallistui 74 yhdistystoimijaa. Osallistujapalautteissa yli 9/10 piti päiviä itselleen hyödyllisinä ja 4/5 sai ideoita vapaaehtois- ja kansalaistoiminnan kehittämiseen (N=40).

”Puheenvuorot antoivat hyvän ja realistisen kuvan omaishoidon nykytilanteesta ja tulevista haasteista.”

”Parasta oli oh-kyselyn vastausten läpikäyminen ja siihen liittyvä keskustelu.”

”Omaishoitoyhteisön vapaaehtoisesti toimivien yhdistysten puheenvuorot olivat esimerkillisiä, innostavia, kannustavia ja vaikka mitä!”

Valtakunnallisen omaishoitajien viikon pääjuhlaa vietimme marraskuussa Rovaniemellä, jonne kokoontui 120 omaishoitajaa. Moni yhdistys oli järjestänyt etäkatsomoita, joihin osallistui noin sata henkilöä. Omaishoitajien viikon aikana jäsenyhdistyksillä oli yhteistyötahojensa kanssa satoja tilaisuuksia.

Jäsenyhdistysten toimijoille suunnatut valtakunnalliset koulutukset		
Ajankohta	Tapahtuma	Osallistujat
16.–17.1.	Tammipäivä Mikkeli	24
24.1.	Jäsenyhdistysten hallituspäivä verkossa	51
25.4.	Vetovoimainen yhdistys, verkossa	41
11.9.	Jäsenyhdistysten vaikuttamiskoulutus, webinaari	32
9.–10.10.	Omaishoitajaliiton järjestöpäivät, Helsinki	74
28.11.	Omaishoitajien viikon pääjuhla, Rovaniemi ja verkossa	220

Taulukko 5. Jäsenyhdistysten toimijoille suunnatut valtakunnalliset koulutukset ja niiden osallistujamäärät 2024.

Tiedon ja osaamisen vahvistamisen lisäksi pyrimme valtakunnallisilla koulutuksilla vahvistamaan omaishoitoyhteisöä. Liiton arviointikyselyssä (N=111) jäsenyhdistyksistä yli 4/5 oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että liitto onnistui omaishoitoyhteisön vahvistamisessa.

Omaishoitajayhdistysten toiminnan tueksi päivitimme *Yhdistystoiminnan käsikirjan*, jota hyödynnämme etenkin yhdistysten hallitustyöskentelyssä ja yhdistystoimintaan perehdyttämisessä.

Vapaaehtoistoiminnan tukeminen

Kehitimme vapaaehtoistoimintaa yhdessä jäsenyhdistysten kanssa valtakunnallisessa *Ideapaja*-työryhmässä. Vapaaehtoisuuden houkuttelevuuden ja omaishoitoyhteisön vetovoiman lisäämiseksi työstimme muun muassa vapaaehtoistoiminnan eri vaiheita kuvaavan *Vapaaehtoisen polku* -materiaalin yhdistysten käyttöön.

Vapaaehtoistoimintaa nostimme esiin some-julkaisuissa sekä yhdistyskoulutuksissa ja tilaisuuksissa. Järjestöpäivillä kuultiin tutkimustietoa suomalaisten osallistumisesta vapaaehtoistoimintaan ja jaettiin yhdistysten hyviksi kokemia vapaaehtoistoiminnan malleja ja käytäntöjä.

Liiton jäsenyhdistyksille suunnatussa arviointikyselyssä (N=111) noin 3/5 oli sitä mieltä, että liiton antama tuki vahvisti yhdistyksen vapaaehtoistoiminnan kehittymistä koulutuksen, ohjauksen ja materiaalien avulla. Vastaajista kuitenkin viidennes oli joko jossain vaiheessa tai täysin eri mieltä saadun tuen hyödyllisyydestä, ja alle viidesosa ei osannut sanoa kantaansa.

Omaistoimintaa katvealueilla

Katvealueita toiminnassamme ovat alueet, joilla ei ole yhdistysten omaistoimintaa tai se on vähäistä. Resurssien vähenemisen vuoksi pystyimme itse vaikuttamaan katvealueilla enää satunnaisesti.

Vapaaehtoisuuden pohjalta toimivat jäsenyhdistykset voivat hakea liiton kautta STEAn järjestöavustusta muun muassa vertaistoimintaan ja virkistystilaisuuksien järjestämiseen.

”Ilman liiton mahdollistamaa taloudellista tukea yhdistyksemme toiminta olisi hyvin minimaalista. Liiton kautta saadun avustuksen turvin voimme mahdollistaa omaishoitajille sen pienen irtioton arjesta, heidän vaativasta ja sitovasta työstään. Vapaaehtoisuudelta toimivan yhdistyksemme perustehtäviä mielestäni ovat nimenomaan virkistys, vertaistuki ja paikallinen edunvalvonta. Nämä erityisesti myös korostuvat tapaamisissamme.”

Ohjasimme yhdistyksiä hakemaan avustuksia myös muualta, kuten Ragnar Ekberg Säätiöltä, joka on myöntänyt vuosittain usealle kymmenelle omaishoitajayhdistykselle avustusta. Ragnar Ekberg Säätiön ehdotuksesta Omaishoitajaliitto alkaa koordinoita vuodesta 2025 alkaen jäsenyhdistystensä avustuksia. Liitto itse hakee ensin Säätiöltä avustuksen, jota jakaa sitten edelleen jäsenyhdistyksilleen hakemusten perusteella. Ragnar Ekberg Säätiö edellyttää Omaishoitajaliitolta avustuksen käytön tulosten ja vaikutusten arviointia.

Liiton jäsenyhdistyksille suunnatussa arviointikyselyssä (N=111) yli puolet oli sitä mieltä, että liiton tuki auttoi yhdistyksen varainhankinnassa (tuki avustusten hakemisessa ja muussa varainhankinnassa). Joka jossain vaiheessa tai täysin eri mieltä liiton avun merkityksestä oli joka kolmas ja joka kuudes ei osannut sanoa kantaansa.

Omaishoitoyhteisön sisäinen viestintä

Yhdistystoimijoiden vapaassa käytössä olevassa Yhdistysverkossa jaoinme edelleen yhdistystoiminnan ja omaishoidon ajankohtaisia asioita, hyviä käytäntöjä, tietoja tapahtumista, kampanjoista jne.

Liitto julkaisi jäsenyhdistyksille suunnatun Ajantasa-uutiskirjeen kerran kuukaudessa lukuun ottamatta heinäkuuta. Ajantasaan kokosimme keskeisimpiä järjestötoiminnan ja omaishoidon kehittämisen asioita.

Liiton ylläpitämässä Kongressi-jäsenrekisterissä on toiminnot mm. jäsentietojen käsittelyyn. Yhdistykset voivat käyttää myös rekisterin tiedotustyökaluja, kuten uutiskirjettä ja ryhmäsähköposteja. Jäsenlaskutuksen liitto hoitaa keskitetysti.

Työikäisten läheishoivajien tukeminen

Rahkeet riittämään -työikäisten läheishoivajien -hankkeessa kehitimme jäsenyhdistystemme kanssa osaamista tunnistaa ja auttaa työikäisiä läheishoivajia. Jäsenyhdistystemme työelämäverkosto kokoontui viisi kertaa.

Ylläpidimme Työ ja omaishoito -sivustoa ja Työ ja omaishoito -tietopankkia. Kehitimme yhdessä pilottiyhdistysten ja Laurea-ammattikorkeakoulun kanssa tilannetelttatoimintaa, jota kokeiltiin kauppakeskus Isossa Omenassa Espoossa. Tilannetelttassa kerroimme omaishoitajien ja läheishoivajien elämäntilanteista, omaishoidon heille aiheuttamista haasteista sekä esittelimme toimivia käytäntöjä ja ratkaisuja havaittuihin ongelmiin. Hyödynnämme jatkossa tilannetelttatoiminnasta saatuja kokemuksia kohderyhmän tavoittamisessa.

Jäsenyhdistyksillemme suunnatun arviointikyselyn (N=111) mukaan onnistuimme lisäämään omaishoitajayhdistysten toimijoiden kiinnostusta työikäisiä läheishoivajia kohtaan. Vastaajista 2/3 oli sitä mieltä, että *Rahkeet riittämään* -hanke lisäsi yhdistyksen kiinnostusta työikäisiä läheishoivajia kohtaan ja vähemmän kuin joka kuudes jokseenkin eri mieltä.

”Työikäisten asiat ovat edenneet aivan valtavasti hankkeen myötä, iso kiitos.”

Rahkeet riittämään -hankkeen toimintojen osallistujamääriä	
Toiminto	Osallistujat
Työelämäverkosto	36
Pilottitoiminta jäsenyhdistyksissä (Hiiden seudun omaishoitajayhdistys, Espoon ja Kauniaisten omaishoitajayhdistys, Laurea AMK)	106
Teemaluennot, kohdennettu jäsenyhdistyksille	157

Taulukko 6. *Rahkeet riittämään* -hankkeen toimintojen osallistujamääriä 2024.

Vaalimme omaishoitajien hyvinvointia

Vahvistamme läheis- ja omaishoitajien ja heidän lähipiirinsä hyvinvointia ja voimavaroja. Keinonamme ovat yksilöllinen neuvonta ja ohjaus, hyvinvointia edistävä toiminta, omaishoitajia kohtaavien hyvinvointiosaamisen vahvistaminen ja vaikuttavan tukitoiminnan edistäminen.

Toimintavuonna oli kaksi painopistettä. Ensinnäkin vaikutimme siihen, että omaishoitaja löytää tietoa ja keinoja omasta hyvinvoinnistaan huolehtimiseen. Toiseksi vahvistimme sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten sekä muiden läheis- ja omaishoitajia kohtaavien osaamista mielen hyvinvoinnin edistämisessä.

Yksilöllistä neuvontaa ja ohjausta sekä lakiwebinaareja

Neuvontamme antaa tietoa ja tukea sekä ohjaa läheis- ja omaishoitajia palveluihin. Alkuvuonna 2024 puhelinneuvonta oli auki tiistaista torstaihin kello 10–14 ja chat-neuvonta kello 9–12. Elokuusta lähtien puhelin- ja chat-neuvonta-ajat olivat tiistaista torstaihin kello 9–12.

Vastasimme neuvontapuheluihin 792 kertaa. Puheluiden määrät pysyivät edellisen vuoden tasolla, vaikka aukiolo supistui. Neuvontaa antoivat liiton asiantuntijat. Neuvontaan soittaneille lähetettiin puhelun jälkeen tekstiviestitse kysely, jossa 220 arvioi numeerisesti palvelukokemusta. Erittäin tyytyväisiä palveluun oli 57 prosenttia vastaajista. Palautteen keskiarvo oli 4,4 (asteikko 1 erittäin tyytymätön – 5 erittäin tyytyväinen).

Kysy omaishoidosta -chatissa vastasimme 619 yhteydenottoon. Suuri osa yhteydenotoista liittyi joko omaishoidon tuen hakemiseen tai omaishoidon tuen sopimukseen ja palvelusuunnitelmaan, kuten vapaapäiviin. Chattiin vastasi liiton asiantuntijoiden lisäksi seitsemän jäsenyhdistyksemme ammattilaista.

Chat-palvelussa arvion jätti 42 prosenttia yhteydenottajista (n=262). Palautteesta 74 prosenttia oli positiivista, 17 prosenttia neutraalia ja 9 prosenttia negatiivista. Lähinnä helppous, nopeus ja asiantunteva palvelu saivat positiivista palautetta. Tyytymättömyyttä herätti chatin tekniset ongelmat ja odotusaika.

Neuvonta tuottaa ajankohtaista tilannekuvaa läheis- ja omaishoitajien kohtaamista epäkohdista ja ongelmista alueellisen ja kansallisen vaikuttamistyön pohjaksi.

Järjestimme kaikille avoimina kaksi lakiwebinaaria. Niihin osallistui yhteensä 225 henkilöä. Palautetta antaneet osallistujat kokivat sisällöt itselleen hyödyllisiksi. Maaliskuun webinaarin teemana oli omaishoito ja verotus. Lisäksi tapahtumassa käsiteltiin Kelan etuuksia ja palveluja sekä annettiin vinkkejä niiden hakemiseen. Marraskuun webinaarissa käsiteltiin Kelan palvelukanavia, sosiaaliturvan ajankohtaisia aiheita, vammaispalvelulakia ja omaishoidon vapaiden aikaisia kuljetuspalveluja.

Hyvinvointia edistävä toiminta

Järjestimme kahdeksan omaishoitajien hyvinvoinnin kysymyksiin keskittyvää webinaaria. Niiden aiheina olivat mm. toivo, palautuminen ja yksinäisyys. Hyvinvointiwebinaareihin osallistui yhteensä noin tuhat osallistujaa, ja 9/10 heistä koki webinaarin sisällön hyödylliseksi itselleen (n=269 palautetta). Suurin osa oli yksittäisiä etäosallistujia. Useat omaishoitajayhdistykset ja muutama muu taho järjestivät myös webinaarien etäkatsomoita, joissa oli aikaisempia vuosia enemmän osallistujia katsomassa lähetystä ja keskustelemassa aiheesta. Webinaareista tehtyjä tallenteita on katsottu satoja kertoja.

Toteutimme hyvinvoinnin teemakuukauden huhtikuussa, aiheena *Luonto ja luonnon hyvinvointivaikutukset*. Kannustimme omaishoitajia löytämään erilaisia tapoja hyödyntää luontoa oman arjen ja jaksamisen tukena. Järjestimme muun muassa luontovalokuvaushaasteen ja luontotyöpajan. Innostimme omaishoitajayhdistyksiä järjestämään omaishoitajille teeman mukaista toimintaa. Yhdistystoimijoille tehdyn kyselyn perusteella suurin osa yhdistyksistä järjesti teemakuukauden innoittamana edellisiä vuosia enemmän luontoon liittyvää tekemistä omaishoitajille. Valokuvaushaasteeseen ja luontotyöpajaan osallistui arvioitua vähemmän ihmisiä.

Kerroimme omaishoitajien hyvinvointiin vaikuttavista ja sitä edistävästä asioista viestintäkanavissamme. Lähellä-lehden hyvinvointisivulla nostimme esiin muun muassa hyvän huomaamisen ja itsemyötätunnon teemoja.

Osallistuimme *Hyvä ikä* -messuille liiton esittelypisteellä, jossa teemana oli omaishoitajien hyvinvointi. Pidimme messujen luentolavalla kaksi lyhyttä puheenvuoroa teemalla ”Kun läheinen sairastuu – viisi vinkkiä läheishoivaajille”. Kohtasimme noin 300 omaishoitajaa, läheistä ja ammattilaisia kaksipäiväisillä messuilla. Pääkaupunkiseudun omaishoitajayhdistys oli mukana molempina päivinä.

Teimme yhteistyötä Maaseudun Terveys ja Lomahuolto (MTLH) kanssa järjestämällä tuettuja lomia omaishoitajille. Yhteensä toteutui 18 lomajaksoa, joille osallistui 296 lomalaista. Koordinoimme 16 lomalle vapaaehtoisen lomaluotsin. Tiedotimme lomista omaishoitajille kaikissa viestintäkanavissamme.

Omaishoitajia kohtaavien hyvinvointiosaamisen vahvistaminen

Toteutimme omaishoitajia kohtaaville kaksi Ovet-ohjaajakurssia ja vertaisryhmänohjaajakoulutusta sekä kuusi erityisesti ryhmänohjaajille suunnattua lisäkoulutusta. Ohjaajien lisäkoulutuksissa käsiteltiin mm. ratkaisukeskeisestä lähestymistapaa omaishoitajien auttamisessa, huolen puheeksi ottamista sekä mielen taitoja ja palautumisen vahvistamista.

Lisäksi järjestimme jäsenyhdistyksillemme kaksipäiväisen kehittämistilaisuuden – Oivaltava-päivät. Kaikki koulutukset toteutettiin verkossa.

Hyvinvointiosaamista vahvistavat koulutukset				
Koulutukset	Kpl	Osallistujat/ osallistumis- kerrat	Osallistujien kokema hyödyllisyys, asteikolla 1–5	Tilaisuuden luonne
Vertaisryhmän ohjaajakoulutukset	2	16	4,7	Peruskoulutus vertaisryhmän ohjaamisesta kiinnostuneille
Ohjaajakoulutukset	6	127	4,7	Lisäkoulutus vertais- tai Ovet-ohjaajina toimiville
Ovet-ohjaajakurssit	2	20	4,4	Peruskoulutus Ovet-valmennuksien® ohjaamisesta kiinnostuneille
Oivaltava-päivät	1	70	4,3	Liiton ja yhdistystoimijoiden yhteiset kehittämispäivät (2 pv)

Taulukko 7. Liiton OmaisOiva-toiminnan järjestämät koulutukset, niiden osallistumismäärät ja osallistujien palaute vuonna 2024.

Kehitimme itseopiskeltavan verkkokurssin läheis- ja omaishoitajia kohtaaville ammattilaisille ja vapaaehtoisille. *Mielen hyvinvoinnin tukeminen* -verkkokurssi antaa tietoa ja keinoja mielen hyvinvoinnin vahvistamiseen ja omaishoitajien arvostavaan kohtaamiseen. Verkkokurssi julkaistiin tammikuussa 2025. Kurssin käyneet kertovat palautteen mukaan aikovansa hyödyntää saamiaan oppeja ja työkaluja omaishoitajien hyvinvoinnin tukemisessa.

Julkaisimme päivitetyn, omaishoitosuhteen päättymiseen keskittyvän, *Katse huomiseen* -ryhmämateriaalin. Aineisto antaa ohjaajille keinoja tukea omaishoitajia, jotka käyvät läpi luopumista ja siihen liittyviä tunteita sekä uutta elämäntilannettaan. Päivitimme myös Ovet-valmennusmateriaalin sisällön ja visuaalisen ilmeen. Päivitetyn materiaalin avulla edistämme muun muassa ilman omaishoitosopimusta olevien läheis- ja omaishoitajien tavoittamista ja tukemista. Materiaali julkaistiin tammikuussa 2025.

Emme perustaneet suunnittelemaamme määräraikaista työryhmää omaishoitajien hyvinvointia edistävien tukimuotojen ja menetelmien kehittämiseen. Tähän vaikuttivat käytettävissä olevat työntekijäresurssit, mutta myös liittyminen jo meneillään olevaan *Ikääntyvä mieli* -verkostoon. Se on Ikäinstituutin ja Mieli ry:n avoin foorumi ikääntyneiden mielenterveydestä ja mielen hyvinvoinnin edistämisestä kiinnostuneille toimijoille.

Vaikuttavaa tukitoimintaa OmaisOivassa

Koordinoimme OmaisOiva-toimintaa, jonka tarkoituksena on tuottaa laadukasta ja monipuolisesti hyvinvointia edistävää toimintaa omaishoitajien tueksi eri puolille Suomea. Toimintavuonna 2024 OmaisOiva-toimintaa järjesti 27 jäsenyhdistystämme oman STEA-avustuksen turvin. Ylläpitämämme seurantajärjestelmän avulla saimme tietoa OmaisOivan tukimuotojen tuloksista, niiden hyödyistä ja vaikutuksista sekä kehittämistarpeista. Tuloksia on esitelty alla olevassa taulukossa.

OmaisOiva-yhdistysten toimintojen osallistujamäärät ja arvioitu hyöty			
Toiminta	Kpl	Osallistujat	Arvioitu hyöty
Ohjatut vertaistukiryhmät	387 ryhmää	5 050	90 % koki saaneensa voimavaroja, 93 % ettei ole yksin ajatustensa ja tunteidensa kanssa, 75 % pitävänsä parempaa huolta hyvinvoinnistaan (N=1347 palautetta)
Ovet-valmennus® 8 x 1,5 t kokonaisuus	62	492	98 % koki tietävänsä enemmän omaishoitajille suunnatuista avun ja tuen mahdollisuuksista, 88 % koki omaishoitoarjen käytäntöjen sujuvan paremmin (N=393 palautetta)
OmaisOiva-kahvila, tietoa ja vertaistukea tarjoava matalan kynnyksen kohtaamispaikka	1 426	10 025	90 % koki, ettei ole yksin ajatustensa ja tunteidensa kanssa, 84 % pitävänsä parempaa huolta hyvinvoinnistaan (N=1582 palautetta)
OmaisOiva-kioski, matalan kynnyksen infokioski	767	16 517	Kohtaamisessa omaishoitaja 1. sai ohjausta tuen ja palveluiden löytämiseen 2. sai henkistä tukea jaksamiseen Havaintoihin perustuva arvio (N=406 arviota)
OivaHetki-toiminta =yksilötuki	-	7 572	Kohtaamisessa omaishoitaja 1. sai ohjausta tuen ja palveluiden löytämiseen 2. sai henkistä tukea jaksamiseen 3. sai keinoja omasta hyvinvoinnista huolehtimiseen Havaintoihin perustuva arvio (N=493 arviota)

Taulukko 8. Yhdistysten toteuttaman OmaisOiva-toimintamuotojen tilaisuus- ja osallistujamäärät sekä osallistumisen arvioitu hyöty. Yhteenveto 27 OmaisOiva-yhdistyksen tilastoista.

Toteutimme kuusi OivaRihtiä OmaisOiva-toiminnan kehittämiseksi ja hyvien käytäntöjen levittämiseksi. Kaksi näistä oli valtakunnallisia verkkotapaamisia. Neljä toteutettiin syksyllä eri paikkakunnilla. Ne juhlistivat samalla OmaisOivan 10-vuotista taivalta. Palautteiden perusteella OmaisOiva-toiminnan verkostoituminen ja kokemusten vaihto OivaRiiehissä koettiin erinomaisena tapana kehittää omaa työtä ja etsiä uusia ideoita omaishoitajien tukemiseksi.

Lisäksi pidimme vuosittaisen tukikeskustelun jokaisen OmaisOiva-toimintaan avustusta saavan yhdistyksen työntekijöiden kanssa. Keskusteluissa arvioimme OmaisOiva-toimintaan kehitetyn laatutyökalun ja seurantajärjestelmästä saadun tiedon avulla yksittäisen yhdistyksen vuoden tuloksia ja esiin nousseita kehittämiskohteita.

Syksyllä OivaRiiehissä vierailleen STEAn avustusvalmistelijan mukaan OmaisOiva-toiminta oli tuloksellisuusraporttien perusteella pääosin hyvällä tasolla. Yhdistysten OmaisOivan laatutyökalulla tehtyjen itsearviointien tulokset olivat samansuuntaisia. Kehittämiskohteet liittyivät lähinnä tuloksellisuustiedon keruuseen.

OmaisOiva-toiminta on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen HYTE-toimintamallien arviointiprosessissa. Tuloksia odotettiin saatavan toimintavuonna, mutta prosessi jatkuu vuoteen 2025.

Työikäisten läheishoivaajien tukitoiminta (Rahkeet riittämään)

Jatkoimme työikäisten läheishoivaajien tietoisuuden lisäämistä omaan elämään vaikuttamisen mahdollisuuksista.

Järjestimme kolme teemakoulutusta työikäisten hoivaajien tilanteista, toimeentulosta ja auttamisen työvälineistä. Edistimme myös työikäisten omaishoitotilanteiden ja -tarpeiden tunnistamista ja huomioimista työyhteisötasolla. KEVA-pilotissa teimme henkilöstökyselyn (n=200) ja tavoitimme varhaisessa hoivavastuussa olevia. Kehitimme kyselyn pohjalta arviointivälineen työntekijöiden hoivavastuiden huomioimiseen. Työväline on vapaasti saatavilla *Työ ja omaishoito* – tietopankista.

Osallistuimme Työhyvinvointimessuille omalla osastollamme. Kohtasimme messuilla noin 300 työyhteisöjen edustajaa, omais- ja läheishoitajaa sekä työikäisten läheishoivasta kiinnostuneita henkilöitä.

Yksilötyössä oli runsaasti yhteydenottoja. Hyödynsimme kehittämistyössä 50 läheishoivaajan ja omaishoitajan kohtaamisista saatuja kokemuksia ja odotuksia. Lisäksi saimme tietoa läheishoivaajien tarpeista omaishoitajakyselystä, KEVAN pilotista sekä jäsenyhdistystemme toimijoilta. Näiden kokemusten avulla kehitimme uusia työvälineitä kuten *Onnistu työn ja läheisen hoidon yhdistämisessä*, *Talous ja toimeentulo –tarkistuslista* sekä *Varasuunnitelmat - työvälineitä arjen muutostilanteisiin*. Laadimme myös mallipohjan työttömän sopimusomaishoitajan tarvitsemaan lausuntoon, jossa hyvinvointialueen sosiaalitoimi kertoo näkemyksensä sopimusomaishoitajan mahdollisuudesta vastaanottaa työttömyysturvan myöntämisen edellyttämää kokoaikaista työtä.

Työ- ja omaishoito -sivuillamme oli yli 3 000 käyttäjää. Päivitimme *Työ- ja omaishoito* – tietopankin. Julkaisimme myös videot *“Työ ja omaishoito tasapainoon”* sekä *“Näin onnistuin yhdistämään työni ja läheiseni hoivan”*. Videoita katsottiin YouTubessa ja sosiaalisen median kanavilla 22 508 kertaa.

Nostimme ansiotyön ja omaishoidon yhdistämistä julkiseen keskusteluun, mikä auttaa läheishoivaajia tunnistamaan tilanteitaan ja keskustelemaan hoivasta läheistensä kanssa ja työyhteisöissä. Koska hoivan määrällinen tarve lisääntyy, on ilmeistä, että tarvetta työikäisten läheishoivaajien tarvitsemalle ohjaukselle ja tuelle tulee yhä enemmän. Hankkeessa tuotettu tieto ja materiaalit auttavat osaltaan vastaamaan tähän kasvavaan tarpeeseen.

Rahkeet riittämään -hankkeen toimintoja ja osallistujamääriä	
Toiminto	Osallistujat
Teemakoulutukset, kaikille avoin	90
Pilottitoiminta työyhteisössä (KEVA)	250

Taulukko 9. Rahkeet riittämään -hankkeen toimintojen osallistujamääriä 2024

Hallinto ja henkilöstö

Omaishoitajaliitto piti sääntömääräiset kevät- ja syyskokouksensa Helsingissä. Molempiin kokouksiin oli mahdollista osallistua myös etänä. Hallitus kokoontui kuusi kertaa, joista yksi kokous oli sähköpostikokous. Työvaliokunta kokoontui kaksi kertaa etänä. Hallitus kokoontui myös henkilöstön kanssa päivän mittaiseen strategiapäivään kesäkuussa Helsingissä.

Henkilöstössä oli yhteensä 19 työsuhteessa olevaa toimihenkilöä vuoden aikana. Toimintavuonna päättyi kolme työsuhdetta ja yksi henkilö jäi perhevapaalle. Varauduimme STEA-avustusten pienentymiseen niin, että irtisanoutuneiden ja perhevapaalle jääneen tilalle ei palkattu uusia toimihenkilöitä. Tehtäviä priorisoitiin ja järjesteltiin uudelleen sisäisin siirroin sekä palkkaamalla työntekijä määräajaksi, vain neljäksi kuukaudeksi. Henkilötyövuosia tehtiin noin 17, minkä lisäksi toimi kaksi provisiopalkkaista tukijäsenhankkijaa. Työterveyshuolto hankintaan Terveystalo Oy:ltä.

Kirjanpito ja tilinpäätös sekä palkkahallinto on hoidettu vuodesta 2022 lähtien tilitoimisto Rantalainen Oy:n kanssa. STEA teki laillisuustarkastuksen liiton hallintoon ja tarkasti vuoden 2022. Palautteen pohjalta tarkensimme muutamaa kirjaamiskäytäntöä, muutoin tarkastuksen tulos oli liitolle moitteeton.

Hallituksen, työryhmien ja henkilökunnan kokoonpano on eritelty liitteessä.

Talous

Toimintavuoden 2024 tulos oli ylijäämäinen 7 066,92 euroa (29 359,08 € v. 2023). Taseen loppusumma oli 670 821,70 euroa (709 804,25 €).

Toiminnan tuotot olivat 1 605 264,63 euroa (1 773 667 € v. 2023). Nostetut STEA-avustukset olivat 1 347 194,88 euroa (1 388 982 €), mikä oli 83,9 prosenttia tulorahoituksesta. STEA-järjestöavustusta delegoitiin 19 omaishoitajayhdistykselle yhteensä 75 000 euroa. STEAn myöntämät valtionavustukset Omaishoitajaliitolle vähenivät vuoteen 2024 verrattuna, lähinnä koska Suomen omaishoidon verkoston avustaminen päättyi.

Merkittävin varainhankinnan tuotto on omaishoitajayhdistysten jäsenten maksuosuus 12,50 euroa/jäsen ja liiton tukijäsenmaksut, molemmat yhteensä 191 783 euroa (206 056 € v. 2023). Liitto laskuttaa yhdistysten jäsenmaksut keskitetysti ja tilittää yhdistyksille niiden osuuden. Yritysyhteistyöstä liitto sai 18 000 euroa. Wihuri-rahaston varoja käytettiin 7 440 euroa ja sen pääoma oli 61 630 euroa vuoden 2024 lopussa.

Varainhankinnan tuotot olivat 218 305 euroa (314 112 € v. 2023). Tuottoja kertyi myös järjestöpäivien osallistumismaksuista, Lähellä-lehden ilmoituksista ja pienimuotoisesta materiaalityyppisestä.

Vuoden 2024 lopussa rahastoissa oli varallisuutta 267 963,36 euroa ja osuus OP:n pääomasta arvoltaan 100 000 euroa. Nämä tuottivat 8 244 euroa.

OP:n Vuokratuotto rahastosijoitukselle kirjattiin arvonalennuksia 7 042,27 euroa. Monien muiden kiinteistöihin sijoittaneiden rahastojen tavoin siitä ei ole voinut lunastaa osuuksia heinäkuusta 2024 lähtien. Omaishoitajaliitolla ei ole kuitenkaan vuonna 2025 näköpiirissä maksuvalmiusongelmaa. Tämän rahaston osuus oli 12 prosenttia sijoituksista ja OP:n pääoma-osuudesta vuoden 2024 lopussa. Maksuvalmiuden turvaamiseksi OP:n pääomasijoituksesta lunastettiin 50 000 euron arvosta osuuksia tammikuussa 2025. Tästä oli liiton hallitus päättänyt joulukuussa 2023.

Liitolla on Helsingin Hämeentie 105 -kiinteistöosakeyhtiössä osakkeita, jotka oikeuttavat kahden toimistohuoneiston hallintaan. Toinen huoneisto vuokrattiin Autismiliitolle 1.12.2024 lähtien vastikkeen suuruisella vuokralla investointiavustuksen käyttöehtojen mukaan. Omia toimitiloja sitoo avustuksen palautusehto vuoteen 2032 saakka. Suunnitelman mukaisia poistoja kirjattiin 6 214,04 euroa perusparannuksista keittiöön ja sosiaalitilaan Helsingin toimistossa.

Liitolla on vuokratoimistot Kuopiossa, Oulussa ja Tampereella.

Toimintakulut olivat yhteensä 1 598 198 euroa (1 803 061,68 € v. 2023) ja henkilöstökulut kokonaisuudesta 1 068 443 euroa. Henkilöstökulujen osuus oli 67 prosenttia kuluista (1 066 491,86 €, mikä on 59,1 % v. 2023). Muut kulut aiheutuivat koulutus- ja muista tilaisuuksista, matkustamisesta, julkaisuista ja niiden levittämisestä ja toimistoinfrasta (vastikkeet ja käyttökulut, laitteet, IT-ohjelmat, postitus) sekä talous- ja muista hallintokuluista. Varainhankinnan kulut olivat 35 967,14 euroa (35 036,06 € v. 2023).

Liite: Luottamushenkilöt ja henkilöstö

Hallitus

Puheenjohtaja
Sari Raassina, hallintoylilääkäri
Varapuheenjohtajat
Merja Kyllönen, kansanedustaja
Mali Soininen, KM, yksikönjohtaja (eläkkeellä)

Jäsenet

Mia Heinonen, lähihoitaja
Kristiina Hellsten, FT, kouluttaja, konsultti
Sari Jokinen, FM, asiantuntija
Laura Kalliomaa-Puha, OTT, professori
Hannu Koivula, omaishoidon kokemusasiantuntija
Minna Martiskainen, diakonissa, sairaanhoitaja (YAMK)
Eero-Veikko Niemi, IT-ammattinharjoittaja
Petra Raudaskoski, hankekoordinaattori

Hallituksessa mukana liitosta, ei jäsenet

Sari Tervonen, toiminnanjohtaja, esittelijä
Merja Ojanen, hallinto vastaava, sihteeri

Työvaliokunta

Sari Raassina, puheenjohtaja
Merja Kyllönen
Mali Soininen
Sari Tervonen, toiminnanjohtaja, työvaliokunnan sihteeri

Lähellä-lehden toimitusneuvosto

Kristiina Hellsten, hallituksen jäsen, toimitusneuvoston puheenjohtaja
Aira Korhonen, Laukaan Omaishoitajat SAMARIA ry
Mailis Linnola, Kankaanpään Seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry
Minna Mäenpää, Hiiden Omaishoitajat ry
Heidi Puumalainen, Keski-Uudenmaan Omaishoitajat ja Läheiset ry
Liitosta:
Terhi Hyvärinen, viestinnän asiantuntija
Kaisa Parviainen, kehittämisspäällikkö
Sari Tervonen, toiminnanjohtaja, päätoimittaja
Ismo Laukkarinen, viestinnän asiantuntija, sihteeri

Rahkeet riittämään -hanke 2023–2024

Laura Kalliomaa-Puha, hallituksen jäsen pj.

Eija Koivuranta, toimitusjohtaja

Anna Kokko, asiantuntija, Väestöliitto ry

Mervi Ruokolainen, erikoistutkija, Työterveyslaitos

Päivi Tillman, erikoistutkija, Kela (ohjausryhmässä yksityishenkilönä)

Katja Ilmarinen, asiantuntija, THL

Tiina Sihto, tutkijatohtori, CoE AgeCare – ikääntymisen ja hoivan huippututkimusyksikkö, Jyväskylän yliopisto

Meeri Rinta-Jouppi, Jokilaaksojen omaishoitajat ja läheiset ry; omaishoitajayhdistysten edustaja

Liitosta:

Matti Mäkelä, koordinaattori

Meeri Virtamo, suunnittelija, sihteeri

Sari Tervonen, toiminnanjohtaja

Henkilökunta 2024

Gehring Sandra, suunnittelija, 3.6. saakka

Hyvärinen Terhi, viestinnän asiantuntija

Järnstedt Pia, aluekoordinaattori, aluevastaava, Länsi-Suomi

Koponen Elina, suunnittelija

Laukkarinen Ismo, viestinnän asiantuntija

Linnavirta Matilda, aluevastaava, Etelä-Suomi, luottamusmies, 31.7. saakka

Maunula Kukka-Maaria, aluevastaava, Itä-Suomi, poissa 1.8. alkaen

Mäkelä Matti, koordinaattori

Nummelin Pilvi, suunnittelija, aluevastaavan sijainen Itä-Suomi, luottamusmies 1.7. alkaen, varatyösuojeluvaltuutettu

Nurmi Anu, assistentti

Ojanen Merja, hallintovastaava

Parviainen Kaisa, kehittämispäällikkö

Raittila Simo, suunnittelija 1.8.–15.12.

Repola Maija, suunnittelija 6.6.saakka

Riekkinen Liisa, aluevastaava, Pohjois-Suomi

Tervonen Sari, toiminnanjohtaja, työsuojelupäällikkö

Timoskainen Juha, koordinaattori

Vartio Elias, oikeudellinen asiantuntija, työsuojeluvaltuutettu

Virtamo Meeri, suunnittelija, varatyösuojeluvaltuutettu

Liitossa toimi kaksi tukijäsenhankkijaa.